

تبیین گونه‌های الگویی هویت‌یابی

محسن نیازی^۱
asma uskri kouhri^۲

تاریخ دریافت: ۹۲/۶/۱۵ تاریخ پذیرش: ۹۲/۶/۲۸

چکیده

امروزه، الگوگرینی و سبک‌های الگویی به عنوان یکی از مؤلفه‌های کلیدی هویت‌یابی جوانان مورد توجه اندیشمندان و صاحب‌نظران علوم انسانی قرار گرفته است. بر این مبنای انواع گونه‌های الگویی هویت‌یابی شامل سبک‌های الگویی سنتی، مدرن و سرگردان مورد شناسایی قرار گرفته است. هدف اساسی این مقاله شناسایی و ضعیت انواع سبک‌های الگویی هویت‌یابی در بین دانش‌آموزان و نقش تحصیلات والدین در گونه‌های الگویی در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه در جامعه آماری مورد مطالعه می‌باشد.

این مطالعه از نوع پیمایش اجتماعی بوده و برای جمع آوری داده‌های تحقیق از تکنیک پرسشنامه استفاده شده است. نتایج آزمون آلفای کرونباخ، اعتبار و روایی مقیاس‌های سنجش گونه‌های الگویی سنتی، مدرن و سرگردان به ترتیب برابر با $a=75.00$, 0.85 , 0.69 را مورد تأیید قرار داده است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان آران و بیدگل در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۹۲ می‌باشد. با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان حجم نمونه به روش تصادفی انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته‌اند. یافته‌های تحقیق بر مبنای میانگین مفروض ۲.۵، میانگین انواع سبک‌های الگویی سنتی، مدرن و سرگردان به ترتیب برابر با 2.74 , 2.15 و 2.01 را نشان می‌دهد که حاکی از غالب بودن سبک الگویی سنتی در جامعه مورد مطالعه می‌باشد. همچنین، تحلیل یافته‌ها با استفاده از آزمون F برابر با 2.120 در سطح اطمینان ۹۵ درصد، تفاوت سبک الگویی مدرن بر مبنای سطح تحصیلات مادر دانش‌آموزان را نشان می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: الگوگرینی، سبک مدرن، سبک سنتی، سبک سرگردان، هویت‌یابی

۱. دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه کاشان (niazim@kashanu.ac.ir)

۲. کارشناس ارشد مطالعات فرهنگی دانشگاه کاشان (asma.asghari@yahoo.com)

مقدمه

یکی از مهم‌ترین سؤالات دوره نوجوانی، پرسش از کیستی و هویت است. فرد در این دوره به دنبال آن است که مشخص کند چه کسی است، برای چه چیزی ارزش قائل است و چه مسیری را باید در زندگی دنبال کند؟ پاسخ به این سؤالات، نه تنها شخصیت و آینده شخص را می‌سازد، بلکه برای آینده جامعه نیز حائز اهمیت است، چراکه نوجوانان، آینده‌سازان جامعه هستند و چگونگی شکل‌گیری شخصیت آن‌ها یکی از مسائل مهم در این دوره است. پس از طی دوره نوجوانی، فرد وارد دوره جوانی می‌شود که پایه اساسی شخصیت هر فرد در آن بنا می‌شود و بیشتر خصوصیات و توانایی‌های انسانی به اوج شکوفایی و کارآیی می‌رسد (سروسنایی و قادری، ۱۳۸۸: ۳۶). برنامه‌ریزی برای نوجوانان، از جمله اولویت‌های اساسی جوامع محسوب می‌شود. اگر تصمیم‌سازان یک جامعه نتوانند جمعیت نوجوان خود را به درستی پرورش و حمایت نمایند، آینده جامعه خود را با خطری جدی مواجه خواهند کرد؛ زیرا جوانان از یکسو، نوگرا و تأثیرپذیرند و همواره تلاش می‌کنند محیط اطراف خود را همنگ خود سازند و جامعه را با آرمان‌های خود همسو نمایند، از سوی دیگر، جوانان، الگوییدیر و جستجوگرند و در این دوران از نیروی اندیشه و تدبیرکمتری استفاده می‌کنند (میرآخوری، ۱۳۸۸: ۲).

جامعه ایران در سه دهه اخیر از یک سو یکی از بزرگترین تغییرات سنی را تجربه نموده است، از سوی دیگر به دلیل افزایش ارتباطات مجازی و درنوردیده شدن مرزهای ملی جوامع، وارد یک میدان رقابت فرهنگی شده است. در این رقابت به تبلیغ الگوهایی پرداخته شده که برخی از آن‌ها در تضاد با نیازهای واقعی و هنجارهای اجتماعی است و این واقعیت باعث سرگشتگی نوجوانان و جوانان میان گونه‌های متفاوت الگوگریزی شده است (اصفهانیان، ۱۳۸۶: ۲).

بر اساس مباحث فوق، هدف اصلی این مقاله، ارائه گونه‌های الگوگریزی بین دانش‌آموزان شهر آران و بیدگل است تا با برنامه‌ریزی‌های مناسب در این زمینه، سعی در ارائه الگوهایی متناسب با ارزش‌های جامعه، نیازها و علائق نوجوانان صورت بگیرد.

مبانی نظری

در این بخش به تعریف الگوگرینی و نظریات اندیشمندان پیرامون این موضوع پرداخته شده است.

الگوگرینی

در فرهنگ علوم اجتماعی، الگو^۱ به معنای مدل، گونه و هنجار است. الگو چیزی است که در یک گروه اجتماعی شکل می‌گیرد و به عنوان مدل یا راهنمای عمل رفتارهای اجتماعی به کار می‌آید. الگوها آن شیوه‌های زندگی هستند که از صور فرهنگی منشأ می‌گیرند و افراد به هنگام عمل به طور طبیعی با این الگوها سر و کار دارند و اعمالشان با آن ها تطابق می‌یابد. در واقع انسان‌ها از طریق آموزش و جذب (همانندی) در یک فرهنگ خاص، شبکه‌ای از عادات و واکنش‌هایی را کسب می‌کنند که موجب تطابق آنان با شیوه‌های کلی رفتار گروه باشد. از نظر مارت جی الن^۲، الگو به فرآیندی اطلاق می‌شود که در آن رفتار یک فرد یا گروه، به مثابه محركی برای افکار، نگرش‌ها و یا رفتارهای شخص دیگری که او را مشاهده نموده به کار گرفته می‌شود. وقتی عده زیادی از اشخاص یک جامعه به طرزی نسبتاً مشابه و در مدتی طولانی عملی را تکرار کنند، عادت اجتماعی به وجود می‌آید و در واقع افراد دیگر سعی می‌کنند آن را به عنوان الگوی خود برگزیده و به تکرار آن پردازند (عباسی‌مقدم، ۱۳۷۱: ۸۲).

در مکاتب روان‌شناسی، از الگوگرینی با عنوان همانندسازی یاد می‌شود که فرد طی آن ویژگی‌ها، نگرش‌ها و الگوهای رفتاری فرد یا گروه دیگری را برای خود سرمشق قرار می‌دهد و با تقلید از نگرش‌ها و ویژگی‌های رفتاری وی احساس می‌کند که مقداری از قدرت و کفایت او را نیز به دست آورده است؛ برای مثال، منبع اصلی الگوگرینی (همانندسازی) در دوران کودکی، والدین و در دوران نوجوانی، گروه همسالان هستند (مارلت و پری، ۱۳۷۱: ۳۰). جرج هربرت مید^۳، از جمله جامعه‌شناسان مکتب کنش مقابله نمادین است که به اهمیت الگوها از دوران کودکی تا بزرگسالی در سه مرحله متوالی می‌پردازد: مرحله

1. Pattern
2. Alen
3. Meed

اول، تقلید نقش دیگری است. در این مرحله کودک به تقلید اعمال و رفتار اطرافیان، بهویژه اشخاص خاص (دیگران مهم)، از جمله والدین، معلمان و همبازی‌ها، کسانی که تأیید و حمایت آن‌ها را طالبیم و راهنمایی آن‌ها را می‌پذیریم، می‌پردازد (رسولی، ۶۰:۱۳۸۳). مرحله دوم، درونی کردن نقش دیگری است. در این مرحله، کودک یاد می‌گیرد که از خود بیرون باید و از دید شخص دیگر به خود نگاه کند. در این مرحله، مرجع‌های کودک غالباً اشخاص خاص دیگر هستند و در مرحله سوم که تعیین دیگری است، کودک با گسترش چشم‌انداز تجربه‌ها، در موقعیت‌هایی قرار می‌گیرد که انتظارات افراد متعددی را در یک زمان پاسخ می‌دهد. مید به این موقعیت گروهی "دیگری عام" می‌گوید. دیگری عام، به تأثیر کلی فرد از نگرش‌ها، انتظارات و قضاؤت‌هایی که گروه اجتماعی یا جامعه نسبت به او دارد، اشاره می‌کند. از این رو، او به خویشتن چنان می‌نگرد که گویی شخص دیگری است. این مفهوم در معنای وسیع آن به انگاره‌های فرهنگی کل جامعه اشاره دارد و رسوم قومی، هنجارهای اخلاقی و ارزش‌های فرهنگی را شامل می‌شود (سبحانی جو، ۱۳۸۵: ۳).

بندورا^۱ نیز به بحث‌های الگوگرینی و هویت‌پایی می‌پردازد. به نظر بندورا قسمت عمده رفتار اجتماعی، از طریق مشاهده و تقلید از الگوها صورت می‌گیرد. نظریه یادگیری اجتماعی بر اهمیت یادگیری از راه مشاهده تأکید دارد. بسیاری از الگوهای رفتاری از راه تماشای رفتار دیگران و مشاهده پیامدهای آن‌ها آموخته می‌شوند. نظریه پردازان یادگیری اجتماعی، به نقش سرمشق‌ها در انتقال رفتارهای خاص تکیه می‌کنند. آنان بیشتر پژوهش‌های خود را بر این موضوع متمرکز ساخته‌اند که کشف کنند چگونه رفتارهای سرمشق، انتقال می‌یابد؟ چه نوع سرمشق‌ها و الگوهایی بیشتر مؤثرند؟ بندورا معتقد است این الگوها می‌توانند معلمان، والدین، همبازی‌ها، افراد محبوب جامعه و شخصیت‌های فیلم‌ها و قهرمانان اجتماعی باشند (عباسی‌مقدم، ۱۳۷۱: ۱۷۲). او عامل تقارن یا شباهت فیزیکی، رفتاری و اجتماعی را یکی از عوامل مهم و مؤثر در الگوگرینی و سرمشق‌گیری دانسته و معتقد است الگوهایی بیشترین تأثیر و نفوذ را دارند که در ابعادی نظیر سن، جنس، هوش و موقعیت اقتصادی و اجتماعی شباهت و تجانس بیشتری با مشاهده‌گر الگویی دارند. بدین ترتیب

1. Bandora

انتظار می‌رود که نوجوانان، دوستان و همسالان خود را به عنوان یکی از الگوهای رفتاری محبوب خود بدانند (سیحانی‌جو، ۱۳۸۵: ۵). همچنین بندورا معتقد است هرگاه تفاوت الگو با مشاهده‌گر زیاد باشد، آن الگو از طرف مشاهده‌گر طرد خواهد شد. مشاهده‌گر ممکن است با این فکر که رفتار الگو به نیروهای جادویی بستگی دارد یا اجرای اعمال مافوقِ تصویری که الگو انجام می‌دهد، از توان او خارج است، خود را از تحت نفوذ الگو خارج نماید. با در نظر گرفتن این موارد، احتمالاً بهترین الگو شخصی است که فقط دو یا سه گام از مشاهده‌گر جلوتر باشد و یا اینکه الگو در مرحله‌ای تقریباً شبیه‌تر به مرحله مشاهده‌گر باشد و به تدریج مراحل پیشرفت‌های شایستگی را به مشاهده‌گر نشان دهد (مارلت و پری، ۱۳۷۱: 28).

آنتونی گیدنز¹ با طرح بحث انتخاب الگوها بیان می‌کند که در مدرنیته پرسش چه کسی باید بود؟ از طریق تصمیم‌گیری‌های فرد درباره چگونه رفتار کردن، چه چیزی پوشیدن و چه چیزی خوردن پاسخ داده می‌شود. وی بر این باور است که فرد امروزه با تنوع گسترده‌ای از انتخاب‌ها روبروست که امنیت هستی - شناختی را با مشکل مواجه می‌سازد؛ بنابراین، افراد برای آن که مجبور نشوند در هر لحظه تصمیمی اتخاذ کنند، مجموعه‌ای از انتخاب‌ها را به صورت الگومند، پذیرا می‌شوند. این مجموعه الگومند، راهنمایی برای کنش می‌شود و فرد را از این مشکل که در هر لحظه مجبور به تصمیم‌گیری آگاهانه باشد، می‌رهاند (ابذری و چاووشیان، ۱۳۸۱: ۲۰). گیدنز اشکال خود-انتخابی مصرف‌گرایی را بر شکل‌گیری افراد مؤثر دانسته است. سبک زندگی افراد، متضمن انتخاب انواع خاصی از غذا، پوشاش، مسکن، اتومبیل، عادات کاری، اشکال مختلف تفریح یا فراغت و انواع دیگری از رفتار منزلت‌جویانه است که در عین حال به وسیله موقعیت اجتماعی افراد و امکان و میزان دسترسی آنان به منابع اقتصادی و فرهنگی مشروط می‌شود (کوکرهام و دیگران، ۱۹۹۷: ۳۲)؛ بنابراین، سبک‌های متعدد الگویی، موجود سبک‌های هویتی متعدد و بروز سبک‌های متعدد زندگی (ذائقه‌ها و انتخاب‌ها) و تمایلات هنجاری مجزا هستند (ونزل، ۱۹۸۲). مدهای گوناگون نیز از درون سبک‌های مختلف زندگی به وجود می‌آید و به وسیله آن‌ها نیز پذیرفته یا رد می‌شود (وبر، ۱۳۷۴: ۳۴). از این‌رو، پرداختن به سبک‌های زندگی اهمیت ویژه پیدا می‌کنند.

1. Giddenz

بوردیو^۱، سبک زندگی را فعالیت‌های نظاممندی می‌داند که از ذوق و سلیقه فرد ناشی می‌شود و بیشتر جنبه عینی و خارجی دارد و میان اشار مختلف اجتماعی تمایز ایجاد می‌کند (بوردیو، ۱۹۸۴-۱۷۳-۱۷۶). وی در جای دیگر می‌گوید: «سبک زندگی دارایی‌هایی است که به وسیله آن، اشغال کنندگان موقعیت‌های مختلف، خودشان را با قصد تمایز یا بدون قصد آن از (دیگران) تمایز می‌بخشند» (بوردیو، ۱۹۸۴: ۲۴۹). هر سبک زندگی، مستلزم مجموعه‌ای از عادت‌ها و جهت‌گیری‌ها و بنابراین برخوردار از نوعی وحدت است که علاوه بر اهمیت خاص خود از نظر تداوم امنیت وجودی، پیوند بین گزینش‌های فرعی موجود در یک الگوی کم و بیش منظم را نیز تأمین می‌کند (ربانی، ۱۳۸۸: ۲۱۰).

در ارتباط با سبک‌ها و گونه‌های الگویی هویت‌یابی، تقسیم‌بندی‌های مختلفی از سوی صاحب‌نظران صورت گرفته است. رسولی (۱۳۸۳) با جمع‌بندی مباحث مربوط به این حوزه، انواع سبک‌های الگویی هویت‌یابی نوجوانان و جوانان را در انواع سنتی و مدرن ارائه نموده است.

(الف) سبک الگویی سنتی: این سبک بر عناصر معطوف به گذشته تأکید دارد و شیوه‌های انتخاب برای گذران زندگی، طرز رفتار، عادات و روابط اجتماعی بر الگوهای جامعه سنتی مبتنی است. زندگی غیر تجملی، تأکید بر روابط خویشاوندی و خانوادگی، استفاده از سطح زمین برای مصرف غذا و استراحت، استفاده از موسیقی سنتی، تأکید بر ارزش‌های خانواده و دوستی، معنویت‌گرایی و... از شاخص‌های مهم این سبک به شمار می‌رود (رسولی، ۱۳۸۳: ۶۴).

(ب) سبک الگویی مدرن: در این سبک، تمایل به برخورداری و استفاده از عناصر مدرن و نو در زندگی مطرح است. همچنین انتخاب روش‌ها، الگوها، طرز برخورد و روابط اجتماعی، مبتنی بر عناصر زندگی مدرن است. استفاده از موسیقی غربی و پاپ ایرانی، استفاده از غذاهای فرنگی، طرز استراحت و صرف غذا به شکل غیر سنتی (استفاده از مبل و تخت خواب و...)، ابتکار و نوآوری، گذران اوقات فراغت مبتنی بر استفاده از فن‌آوری‌های جدید مانند رایانه، سینما، تئاتر و کنسرت از مشخصه‌های این نوع سبک الگویی است (رسولی، ۱۳۸۳: ۶۷).

1.Bourdieu

علاوه بر سبک‌های الگویی فوق، با توجه به شرایط خاص فرهنگی ایران و تحولات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی در دهه‌های اخیر، می‌توان از سبک جدیدی از هویت‌یابی نام برد. در این وضعیت، همچنانکه دورکیم تحت عنوان بی‌هنجری یا آنومی^۱ نام برده است، نوجوان در شرایط خاصی قرار می‌گیرد که از یک سو، هنجرها و سبک‌های قدیمی شکسته و از اعتبار خارج گردیده است و از سوی دیگر، هنجرها و شیوه‌های سبک جدید، مقبولیت خود را پیدا ننموده است و فرد در حالت گذار بین دو وضعیت فوق در حالت ناهنجاری به سر می‌برد.

پیشینهٔ تحقیق

با وجود انجام تحقیقات متعدد درباره الگوگرینی نوجوانان، تاکنون تحقیقات بسیار اندکی در ارتباط با سبک‌های الگویی هویتی صورت گرفته است.

پژوهشی در سال ۱۳۷۷ توسط ابوالفضل اشرفی تحت عنوان «بررسی عوامل اجتماعی - فرهنگی مؤثر بر گرایش نوجوانان به الگویی فرهنگ غربی (رپ و هوی متال) در تهران» با روش پیمایشی انجام شده است. نتایج این تحقیق بیانگر این است که به دلیل عدم توجه به نیازهای روان‌شناختی نوجوانان و نیاز به کسب هویت اجتماعی در آنان، نوجوانان الگویی جذاب و قابل تقلید مناسب با ارزش‌های فرهنگی جامعه را نیافرته‌اند؛ در نتیجه نوجوانان تحت تأثیر داده‌های جدید که همان نمودها و الگویی فرهنگ غربی است، هویت اجتماعی خود را شکل داده‌اند و بازتاب این فرآیند در محیط اجتماعی به صورت گرایش به الگویی رپ، هوی متال درآمده است (اشرفی، ۱۳۷۷). حیاتعلی سبحانی جو نیز در تحقیقی با عنوان "بررسی و مقایسهٔ دیگری مهم (محبوب‌ترین و مقبول‌ترین الگوی رفتاری و عوامل مؤثر بر انتخاب دیگری مهم) در سال ۱۳۸۵" به این نتیجه رسیده است که میان دانشجویان دختر و پسر و دانشجویان ساکن شهر و روستا از نظر گرایش به شخصیت‌های مذهبی، هنری، معلمان و والدین (نوع الگوها) تفاوت معنی‌داری وجود دارد و مهم‌ترین ملاک انتخاب الگویی رفتاری دانشجویان، تفاهم فکری با الگو است. علاوه بر این، پسران بیشتر از دختران تحت تأثیر معلمان، اینترنت و ماهواره هستند و دختران بیشتر از پسران از کتاب الگوپذیری دارند (سبحانی جو، ۱۳۸۵: ۲۹).

1. Anomie

نتایج پژوهش دیگری تحت عنوان "سنجرش نگرش جوانان بیننده ماهواره درباره نقش ماهواره در مددگاری و تغییر رفتار اجتماعی در شهر تهران" نشان می‌دهد که حالت و رفتار اجتماعی جوانان در هر جامعه‌ای، نوعی معیار شناخت تعادل آن جامعه است. اگر بین خواسته‌ها و امیال و ایده‌آل پرستی‌های جوانان و واقعیت‌های اجتماعی چنین تعادلی به وجود نیاید، جامعه ناظر برخوردها و واکنش‌های شدیدی می‌شود که به اصطلاح به عصیان نسل جوان شهرت دارد. نوجویی و نیاز به نوشدن که دبس^۱ آن را یکی از مظاہر اساسی بحران بلوغ می‌داند، در بین جوانان در اشکال گوناگون شیوه لباس پوشیدن، طرز رفتار، استعمال لغات و اصطلاحات مخصوص، خط و افکار بروز می‌کند. جوان می‌خواهد متفاوت از دیگران، یعنی بزرگسالان باشد. خودنمایی و خودآرایی، همراه با تحولات بلوغ ظاهر می‌گردد و در هر دو جنس، به نحو کم و بیش متفاوت دیده می‌شود. دختران و پسران جوان برای خودنمایی، خودآرایی، نوشدن و نوجویی از قالب‌های موجود فاصله می‌گیرند، در نتیجه کمتر والدین و الگوهایی را که والدین آن‌ها برگزیده‌اند، به عنوان الگوهای خود انتخاب می‌کنند و بیشتر به الگوهای مدرن و جدید روی می‌آورند (خراسانی، ۱۳۸۶: ۶).

علاوه بر آن، نتایج پژوهش "الگوها و آرمان‌های جوانان" که توسط گروه مشاوران سازمان ملی جوانان در سال ۱۳۸۷ انجام شده است، نشان می‌دهد آرمان‌ها و گرایش‌های جوانان به الگوهای جدید که سنتیت چندانی با فرهنگ و نوع تفکرات حاکم بر جامعه ماندارد، ناشی از تغییر در زیرساخت‌های فلسفی و فکری در بین افراد خاص و عموم مردم است. به عبارت دیگر، بین جامعه‌پذیری اولیه و ثانویه جوانان پیوستگی لازم وجود ندارد. معمولاً بین ارزش‌هایی که در دوران کودکی و سال‌های اولیه زندگی برای فرد درونی می‌شوند و ارزش‌هایی که اغلب در سال‌های بعدی با ورود نوجوان به میان گروه همسالان و الگوپذیری از آن‌ها فراگرفته می‌شوند، هماهنگی و همبستگی کافی وجود ندارد و این نه تنها مشکلاتی را در فرآیند هویت‌سازی و الگوگرینی برای جوانان ایجاد می‌کند، بلکه جوانان با گرایش به سوی گروه‌های دوستان سعی می‌کنند زمینه را برای گذار از جامعه‌پذیری اولیه به ثانویه فراهم کنند و مشکل زمانی بیشتر نمایان می‌گردد که بین ارزش‌ها و الگوهایی که جوانان در گروه‌های دوستانه برمی‌گزینند با ارزش‌ها و الگوهای والدین و جامعه در تعارض

1.Debs

آشکار قرار گیرد (سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۷).

پژوهش دیگری با عنوان "بررسی وضعیت سبک‌های هویت‌یابی و رابطه آن با سلامت عمومی و پایگاه اقتصادی، اجتماعی" توسط قربانی و همکاران در سال ۱۳۸۵ با هدف تعیین وضعیت هویت جوانان استان گلستان انجام شده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد بین بحران هویت جوانان و سبک هویت سردرگم، رابطه معناداری وجود دارد، یعنی کسانی که بحران هویت را تجربه می‌کنند، بیشتر به سبک هویتی سردرگم گرایش دارند. پژوهشی نیز که با عنوان "بررسی رابطه هویت‌یابی و سلامت روانی نوجوانان شاهد" توسط حسینی در سال ۱۳۸۶ انجام شده است، مؤید رابطه فوق است. بر اساس این تحقیق، اگر جوانان در فرایند الگوگرایی خود دچار سرگردانی شوند (گونه سرگردان)، در نهایت در فرایند هویت‌یابی خود نیز دچار بحران می‌شوند و از یافتن پاسخ برای سؤالات شناختی و ارزشی خود عاجز می‌مانند و در نتیجه گرایش بیشتری به سبک هویتی سردرگم پیدا می‌کنند.

در مجموع، می‌توان گفت در دهه اخیر، توجه محققان و بهویژه جامعه‌شناسان و روان‌شناسان به بحث الگوگرایی و هویت‌یابی افزایش یافته است. پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه بیانگر این امر است که جوانان همواره به دنبال الگوهایی هستند که با آن‌ها تفاهم فکری داشته باشند. به همین علت اغلب الگوهای خود را از میان کسانی انتخاب می‌کنند که مورد انتخاب و تأیید همسالان و دوستان آن‌ها باشند. بر اساس مباحث بالا، در این مطالعه با ترکیبی از نظریات بندوراء، گیدنز و مید به بررسی سبک‌ها و گونه‌های الگوپذیری جوانان پرداخته شده است. با توجه به مباحث نظری و تحقیقات پیشین، فرضیه‌های اساسی تحقیق به شرح زیر ارائه شده‌اند.

- سبک الگوی هویتی سنتی، سبک قالب هویتی دانش‌آموزان را تشکیل می‌دهد.
- بین جنس و سبک الگویی هویتی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.
- بین سطح تحصیلات والدین و سبک الگویی هویتی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

این مطالعه از نوع مطالعه پیمایشی است و داده‌های تحقیق با استفاده از تکنیک پرسشنامه، توأم با مصاحبه جمع‌آوری شده است. برای سنجش متغیرهای اساسی تحقیق

با استفاده از گویه‌های مربوط به مفاهیم تحقیق، از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. در تعریف مفاهیم و متغیرهای اصلی تحقیق، برای سنجش انواع سبک‌های الگویی سنتی، مدرن و سرگردان از مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی شامل نوع رفتار، نوع پوشش، نحوه گذران اوقات فراغت و ملاک‌های انتخاب الگو استفاده شده است. اعتبار و روایی مقیاس‌های سنجش متغیرهای تحقیق، با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ در پیش‌آزمون و تحقیق اصلی مورد بررسی و تأیید قرار گرفته است.

در جدول زیر نتایج آزمون آلفای کرونباخ، در ارتباط با اعتبار و روایی مقیاس‌های فوق ارائه شده است.

جدول شماره ۱. نتایج آلفای کرونباخ سبک‌های الگوگزینی

گونه‌های الگوگزینی			ضریب آلفا
گونه الگویی سنتی	گونه الگویی مدرن	گونه الگویی سرگردان	
۰/۶۹	۰/۸۵	۰/۷۵	

جامعه آماری و نمونه گیری

کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع متوسطه شهرستان آران و بیدگل، در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۹۲ جامعه‌آماری این تحقیق را تشکیل می‌دهند. با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران، تعداد ۳۸۴ دانش‌آموز به عنوان نمونه تحقیق به روش تصادفی ساده انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

تجزیه و تحلیل

در این بخش، ابتدا یافته‌های تحقیق ارائه و مورد توصیف قرار گرفته است، پس از آن رابطه بین هر یک از متغیرهای مستقل با سبک هویتی دانش‌آموزان به عنوان متغیر وابسته تحقیق، تجزیه و تحلیل شده است.

الف) توصیف یافته‌ها

از مجموع دانش‌آموزان مورد بررسی، ۴۲ درصد پسر و ۵۸ درصد از آنان دختر هستند. همچنین ۱۷/۹ درصد از خانواده‌ها درآمد کمتر از ۳۰۰ هزار تومان، ۱۳ درصد درآمد ۳۰۰-۶۰۰ و ۱/۵ درصد درآمد بیش از ۶۰۰ هزار تومان داشته‌اند.

۱- گونه الگویی سنتی

در جدول زیر، میانگین پاسخ‌های دانش‌آموزان به هر یک از ابعاد و گویه‌های طیف الگویی هویتی سنتی ارائه شده است.

جدول شماره ۲. توصیف گویه‌های گونه‌ی الگویی سنتی

بعاد	گویه	میانگین	گویه	میانگین	میانگین
پوشش	انگشت نگین دار دوست دارم	۲/۷۹	به لباس آستین بلند علاقه‌مندم	۲/۷۶	
ملک انتخاب	به لباس سیاه یا سفید علاقه‌مندم	۲/۷۷	معمولًا از عطر استفاده می‌کنم	۲/۶۷	
اوقات فراغت	الگو باید دارای خصلت نیکو باشد	۳/۲۳	شهرت مثل ورزشکاران قدیم (تختی)	۲/۵۰	
	الگویم را ز میان شهدا انتخاب می‌کنم	۳/۱۵	داشتن شهرت مثل بازیگران داخلی	۲/۲۷	
	افراد اصلی ایرانی (امیر کبیر) الگویم هستند	۲/۶۳	شهرت ورزشکاران حال (دادی)	۲/۰۸	
	به فیلم‌های مذهبی علاقه‌مندم	۳/۵۳	مطالعه فالنامه حافظا	۲/۷۶	
	موسیقی پاپ داخلی (مجاز)	۳/۵۱	فیلم مستند دوست دارم	۲/۲۷	
رفتار سنتی	فیلم‌های خانوادگی شبکه‌های داخل	۳/۴۸	مطالعه شاهنامه	۲/۲۶	
	مسافرت به شهرهای مذهبی	۳/۴۵	موسیقی سنتی	۲/۲۵	
	به ورزش پیاده‌روی و ... علاقه‌مندم	۳/۴۱	بازی‌های محلی را دوست دارم	۲/۱۸	
	به همنشینی عادی با دوستان علاقه‌مندم	۳/۳۴	دوست دارم تفریح را به قهوه‌خانه بروم	۱/۹۶	
	مذاхی مذهبی	۲/۹۷	رفتن به زورخانه و کشتی	۱/۸۷	
	موسیقی محلی			۱/۷۷	
	به ارزش‌های خانواده پایبند هستم	۳/۷۱	دوست دارم ساده زندگی کنم	۲/۷۵	
	علاقة دارم طبق سنت‌های گذشتگانم رفتار کنم	۲/۵۱			

بر مبنای جدول فوق که میانگین گویه‌های مفهوم گونه الگویی سنتی را نشان می‌دهد و در دامنه طیف ۱-۴، می‌توان گفت که دانش‌آموزان متمایل به گونه سنتی در پوشش خود به استفاده از انگشت‌های نگین دار با میانگین (۲/۷۹) و پوشیدن لباس‌هایی با رنگ سفید و سیاه با میانگین (۲/۷۷)، در ملک انتخاب الگوها به خصلت‌های نیکویی که یک الگو باید داشته باشد با میانگین (۳/۳۳) و انتخاب الگو از میان شهدا با میانگین (۳/۱۵)، در نحوه گذران اوقات فراغت خود به تمایش فیلم‌های مذهبی با میانگین (۳/۵۳) و تمايل به موسیقی پاپ داخلی با میانگین (۳/۵۱) و در رفتارهای خود به پایبندی به ارزش‌های خانواده با میانگین (۳/۷۱) بیشترین علاقه و تمايل را نشان می‌دهند.

جدول شماره ۳. توصیف ابعاد گونه الگویی سنتی

اعاد گونه الگویی سنتی	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
رفتار	۶۶/۴۴	۲۰/۵۶	۱۰۰	۰
پوشش	۵۸/۲۲	۲۱/۶۱	۱۰۰	۰
اوقات فراغت	۵۵/۳۰	۱۹/۱۴	۱۰۰	۰
ملک انتخاب الگو	۵۵/۷۰	۲۰/۵۷	۱۰۰	۰

بر اساس یافته جدول فوق، بعد رفتار سنتی دارای بیشترین میانگین و بعد اوقات فراغت سنتی دارای کمترین میانگین است.

۲) گونه الگویی مدرن

در جدول زیر، میانگین پاسخ‌های دانش‌آموزان به هر یک از ابعاد و گویه‌های طیف الگویی هویتی مدرن ارائه شده است.

جدول شماره ۴. توصیف گویه‌های گونه‌ی الگویی مدرن

بعاد	گویه‌ها	میانگین	گویه‌ها	میانگین	میانگین
پوشش	دوست دارم لباس‌هایی با رنگ شاد بپوشم	۳/۲۷	معمولًاً موهایم را ژل می‌زنم	۱/۷۱	
رفتار	به تنی شرت و شلوار تنگ کوتاه علاقه‌مندم	۲/۲۸	بپوشیدن لباس‌ها با تماد غربی برایم کلاس دارند	۱/۴۲	
مدرن	از نمادهای شیطان پرستی استفاده می‌کنم	۲/۰۰	به لباس‌های بدین‌نما علاقه‌مندم	۱/۰۹	
	من به استفاده از تجملات علاقه‌مندم	۲/۹۲	مثل ورزشکاران و بازیگران خارجی رفتار می‌کنم	۱/۳۷	
	در گفتار از الفاظ خارجی استفاده می‌کنم	۲/۳۴	دوست دارم مثل بازیگران خارجی لباس بپوشم	۱/۳۵	
	استفاده از نمادهای غربی برایم کلاس دارد	۱/۵۰	از چت کردن لذت می‌برم	۱/۳۵	
	به سفرهای سیاحتی - گردشی علاقه‌مندم	۳/۵۴	به رستوران‌های مدرن و غذای فرنگی علاقه دارم	۲/۱۴	
	مطالعه کتاب‌های رمان را دوست دارم	۲/۵۵	حرکات موزون و ایروپیک را دوست دارم	۲/۰۳	
	به مطالعه کتاب‌های افسانه‌ای علاقه‌مندم	۲/۳۹	(شو)موسیقی همراه با رقص را تماشا می‌کنم	۲/۰۲	
فراغت	به بدن‌سازی علاقه دارم	۲/۳۵	سریال‌های خانوادگی را از ماهواره دوست دارم	۱/۹۴	
	موسیقی پاپ فارسی غیرمجاز گوش می‌کنم	۲/۲۳	موسیقی بی کلام گوش می‌کنم	۱/۸۳	
	اغلب دوست دارم برای تفریح به کافی‌شاب بروم	۲/۲۳	به بیلیارد علاقه‌مندم	۱/۸۲	
	موسیقی رپ گوش می‌کنم	۲/۱۸	خواننده خارجی غیر فارسی گوش می‌کنم	۱/۶۲	
	به عنوان تفریح به پارتی‌های شبانه علاقه‌مندم			۱/۳۷	
ملک انتخاب	فقط داشتن شهرت مثل بازیگران و خوانندگان خارجی برای من مهم است			۱/۷۲	

بر مبنای جدول فوق که میانگین گویه‌های مفهوم گونه الگویی مدرن را نشان می‌دهد و در دامنه طیف ۱-۴، می‌توان گفت که دانش‌آموزان متمایل به گونه مدرن، در پوشش خود

به استفاده از لباس‌هایی با رنگ شاد با میانگین (۳/۲۷) و پوشیدن تی‌شرت و شلوار تنگ کوتاه با میانگین (۲/۲۸)، در ملاک انتخاب الگوها به داشتن شهرت بازیگران و خوانندگان خارجی با میانگین (۱/۷۲)، در نحوه گذران اوقات فراغت خود به سفرهای سیاحتی-گردشی با میانگین (۳/۵۳) و تمایل به مطالعه کتاب‌های رمان با میانگین (۲/۵۵) و در رفتارهای خود به استفاده از تجملات با میانگین (۲/۹۲) بیشترین علاقه و تمایل را نشان می‌دهند.

جدول شماره ۵. توصیف ابعاد گونه الگویی مدرن

بعض ابعاد گونه الگویی مدرن	میانگین	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
رفتار	۲۷/۱۹	۱۹/۴۰	۱۰۰	۰۰
پوشش	۳۵/۸۹	۲۰/۴۰	۱۰۰	۰
اوقات فراغت	۴۴/۰۳	۲۰/۹۸	۱۰۰	۰
ملک انتخاب الگو	۲۱/۳۵	۱۵/۱۲	۱۰۰	۰

طبق نتایج جدول فوق، بعد اوقات فراغت مدرن دارای بیشترین میانگین و بعد ملاک انتخاب الگوها (الگوهای خارجی) دارای کمترین میانگین است. با مقایسه توصیف هر یک از ابعاد گونه الگویی مدرن و سنتی مشخص می‌شود که تمایل به الگوهای سنتی در بین دانش‌آموزان بیشتر وجود دارد.

۳) گونه الگویی سرگردان

در جدول زیر، میانگین پاسخ‌های دانش‌آموزان به هر یک از ابعاد و گویه‌های طیف الگویی هویتی سرگردان ارائه شده است.

جدول شماره ۶. توصیف گویه‌های مربوط به بعد سرگردان

خلاصه گویه‌ها	میانگین	خلاصه گویه‌ها	میانگین	میانگین
ارزش‌های بین خانواده و گروه دوستانه مغایرند	۲/۴۸	من هر الگویی، با هر ویژگی رامی‌پذیرم	۲/۱۷	
مهنم نیست برای تعریج به کجا بروم	۲/۲۵	ملک مشخصی برای انتخاب الگوهای ندارم	۲/۱۶	
هزوز چندان توانسته‌ام علاوه‌هم را بشناسم	۲/۲۳	هیچ برنامه مشخصی برای آینده‌ام ندارم	۱/۹۸	
جوایی برای سوال من کیستم؟ ندارم	۲/۲۱	هرچه در زندگی‌ام پیش آید خوش آید	۱/۷۷	

طبق اطلاعات جدول فوق و در دامنه طیف ۱-۴، گویه وجود تضاد بین ارزش‌های خانواده و دوستان با میانگین (۲/۴۸)، بالاترین میانگین و گویه آینده‌ای که معلوم نیست

چه خواهد شد (پس هرچه پیش آید خوش آید) با میانگین (۱/۷۷) پایین ترین میانگین را از میان گویه های بعد سرگردان دارند.

ب) تحلیل داده ها

در این بخش، فرضیه های تحقیق، مورد آزمون قرار گرفته و رابطه متغیرهای جنس و تحصیلات والدین و دانش آموزان سبک الگویی هویتی آنان مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

۱- میزان گرایش به سبک الگویی سنتی در بین دانش آموزان شهر آران و بیدگل بیشتر از حد متوسط است.

جدول شماره ۷. مقایسه میانگین مفهوم سبک سنتی با توجه به حد متوسط

سطح معناداری	میانگین مفهوم (حد متوسط) ۲/۵		میانگین مشاهده شده	مفهوم
	df	T		
۰/۰۰	۲۳۵	۹/۹۱	۲/۷۴	گونه الگویی سنتی
۰/۰۰	۲۶۰	۸/۱۶	۲/۶۹	فراغت سنتی
۰/۰۰	۳۰۴	۶/۶۴	۲/۷۴	پوشش سنتی
۰/۰۰	۲۹۴	۴/۷۶	۲/۶۷	الگویی سنتی
۰/۰۰	۳۰۳	۱۲/۹۴	۲/۹۹	رفتار سنتی

مقدار آزمون t و سطح معناداری و همچنین مقایسه میانگین واقعی (۲/۷۴) با میانگین مفروض (۲/۵۰) نشان می دهد که گرایش به گونه الگویی سنتی در بین دانش آموزان شهر آران و بیدگل، بیش از حد متوسط است و این نتیجه برای هر یک از ابعاد گونه الگویی سنتی نیز صادق است.

۲- میزان گرایش به سبک الگویی مدرن در بین دانش آموزان شهر آران و بیدگل کمتر از حد متوسط است.

جدول شماره ۸. مقایسه میانگین مفهوم سبک مدرن با توجه به حد متوسط

میانگین مفروض(حد متوسط) ۲/۵	میانگین مشاهده شده	مفهوم			
			سطح معناداری	Df	T
۰/۰۰	۲۵۵	-۱۵/۴۸	۲/۰۱	گونه الگویی مدرن	
۰/۰۰	۲۴۰	-۱۱/۰۳	۱/۹۵	پوشش مدرن	
۰/۰۰	۲۴۲	-۱۳/۰۷	۱/۷۲	الگوی مدرن	
۰/۰۰	۲۳۵	-۱۴/۰۵	۱/۸۱	رفتار مدرن	
۰/۰۰	۲۴۵	-۱۵/۰۴	۲/۱۷	فراغت مدرن	

مقدار آزمون t و سطح معناداری و همچنین مقایسه میانگین واقعی (۲/۰۱) با میانگین مفروض (۲/۵۰) نشان می‌دهد که گرایش به گونه الگویی مدرن در بین دانشآموzan شهر آران و بیدگل، کمتر از حد متوسط است و این نتیجه برای هر یک از ابعاد گونه الگویی مدرن نیز صادق است.

۳- میزان گرایش به سبک الگویی سرگردان در بین دانشآموzan شهر آران و بیدگل، کمتر از حد متوسط است.

جدول شماره ۹. مقایسه میانگین مفهوم سبک سرگردان با توجه به حد متوسط

میانگین مفروض(حد متوسط) ۲/۵	میانگین	مفهوم			
			سطح معناداری	Df	T
۰/۰۰	۲۸۴	-۹/۵۰	۲/۱۵	سبک سرگردان	

مقدار آزمون t و سطح معناداری و همچنین مقایسه میانگین واقعی (۲/۱۵) با میانگین مفروض (۲/۵۰) نشان می‌دهد که گرایش به گونه الگویی سرگردان در بین دانشآموzan شهر آران و بیدگل، کمتر از حد متوسط است.

۴- گرایش به گونه الگویی سنتی بر حسب جنس دانشآموzan متفاوت است.

جدول شماره ۱۰. تفاوت گونه الگویی سنتی بر حسب جنس دانشآموzan

مقدار t	آزمون (t)		میانگین	ابعاد	متغیر
	سطح معناداری	مقدار t			
۰/۳۲۱	۰/۷۴۸	۵۷/۳۵	پسر	جنس	
		۵۶/۶۳	دختر		

جدول فوق نشان می‌دهد برخلاف تفاوت ظاهری بین میانگین گرایش به گونه الگویی سنتی بین دو گروه (پسران ۵۷/۳۵ و دختران ۵۶/۶۳)، این تفاوت به لحاظ آماری معنادار نیست؛ بنابراین، گرایش به گونه الگویی سنتی بر حسب جنس، متفاوت نیست.
۵- گرایش به گونه الگویی مدرن بر حسب جنس داشت آموزان متفاوت است.

جدول شماره ۱۱. تفاوت گونه الگویی مدرن بر حسب جنس داشت آموزان

متغیر	ابعاد	میانگین	سطح معناداری	آزمون (t)	مقدار t
جنس	پسر	۳۳/۹۸	۰/۰۰۱	-۳/۵۰۴	
	دختر	۴۲/۲۳			

جدول فوق نشان می‌دهد گرایش به گونه الگویی مدرن بین میانگین دو گروه (پسران ۳۳/۹۸ و دختران ۴۲/۲۳) متفاوت است و دختران گرایش بیشتری به سبک الگویی مدرن دارند.

۶- گرایش به سبک الگویی سرگردان بر حسب جنس داشت آموزان متفاوت است.

جدول شماره ۱۲. تفاوت مفهوم سبک سرگردان بر حسب جنس داشت آموزان

متغیر	ابعاد	میانگین	سطح معناداری	آزمون (t)	مقدار t
جنس	پسر	۴۴/۲۸	۰/۱۶۹	۱/۳۷۸	
	دختر	۴۰/۵۹			

جدول بالا نشان می‌دهد برخلاف تفاوت ظاهری بین میانگین گرایش به گونه الگویی سنتی بین دو گروه (پسران ۴۴/۲۸ و دختران ۴۰/۵۹)، تفاوت به لحاظ آماری معنادار نیست؛ بنابراین، گرایش به گونه الگویی سرگردان بر حسب جنس، متفاوت نیست.

۷- گرایش به گونه الگویی مدرن بر حسب تحصیلات پدر دانش آموزان متفاوت است.

جدول شماره ۱۴. مقایسه میانگین درون‌گروهی و برون‌گروهی سبک مدرن بر حسب تحصیلات پدر دانش آموزان

متغیر	بعاد	میانگین	میانگین بین گروهی	F	سطح معناداری
تحصیلات	بی‌سواد	۵۸/۵۲	۱۷۱/۵۶	۳۹۸/۵۱۵	۰/۵۷۶
	ابتداي	۵۸/۲۳			
	سيكل	۵۷/۵۱			
	ديپلم	۵۴/۶۳			
	فوق‌ديپلم	۴۹/۴۴			
	ليسانس	۵۷/۶۹			
	فوق‌ليسانس	۴۸/۶۰			
	دكترا	۵۲/۴۲			

جدول بالا نشان می‌دهد که گرایش به گونه الگویی مدرن رابطه معناداری با تحصیلات پدر دانش آموزان ندارد.

۸- گرایش به گونه الگویی مدرن بر حسب تحصیلات مادر دانش آموزان متفاوت است.

جدول شماره ۱۵. مقایسه میانگین درون‌گروهی و برون‌گروهی مفهوم سبک مدرن بر حسب تحصیلات مادر دانش آموزان

متغیر	بعاد	میانگین	میانگین بین گروهی	F	سطح معناداری
تحصیلات	بی‌سواد	۳۱/۵۲	۷۳۱/۳۹۳	۳۴۴/۹۳۵	۰/۰۵
	ابتداي	۳۸/۸۴			
	سيكل	۴۲/۱۱			
	ديپلم	۴۵/۰۹			
	فوق‌ديپلم	۳۹/۶۸			
	ليسانس	۵۱/۷۲			
	فوق‌ليسانس	۵۳/۷۰			

طبق نتایج به دست آمده، فقط گرایش به سبک الگویی مدرن بر حسب تحصیلات مادر

دانشآموزان متفاوت است و دانشآموزانی که سطح تحصیلات مادر آن‌ها لیسانس و بالاتر است، گرایش بیشتری به گونه‌های الگویی مدرن دارند.

نتیجه‌گیری

امروزه چه بخواهیم و چه نخواهیم، جهان به سمت دهکده جهانی پیش می‌رود و الگوهای جذابی از طرف کشورهای پیشرفتهٔ غربی برای نوجوانان ارائه می‌شود که متناسب با فرهنگ و جامعه ایرانی، اسلامی و مهم‌تر از آن مطابق با نیازهای نوجوانان نیست. اگر برنامه‌ریزی‌های درستی در ارائه الگوهای متناسب با فرهنگ جامعه صورت نگیرد، نوجوانان امروز، دچار سرگشتشگی درونی، احساس بی‌هویتی و تعارض ارزشی خواهند شد. ایران، کشوری با جمعیت جوان است. جوانان به دنبال الگوهایی هستند که با آن، احساس تشخص و هویت پیدا کنند و شخصیت‌های خویش را شکل بخشنند؛ بنابراین، اگر در زمینه الگوگریزی بین جوانان تلاشی صورت نگیرد، نمی‌توان انتظار داشت، متناسب با ارزش‌های جامعه الگوهای خود را برگزینند و اوقات فراغت خویش را بهینه سپری کنند. اگرچه درباره گرایش جوانان به الگوهای غربی، مدگرایی، سبک‌های هویت‌یابی و بحران هویت، پژوهش‌هایی انجام شده است، ولی کمتر به شناخت نیازهای جوانان در انتخاب الگوها و گونه‌های الگوگریزی بین جوانان پرداخته می‌شود. پژوهش حاضر با هدف تعیین وضعیت الگوگریزی بین دانشآموزان انجام شده و بر اساس سه گونه‌ای از الگویی (سننی، مدرن و سرگردان) نتایج زیل به دست آمده است:

— در شهر آران و بیدگل، سبک الگویی دانشآموزان بر حسب جنس و تحصیلات والدین آن‌ها متفاوت است. دانشآموزان آران و بیدگلی گرایش بیشتری به سبک سننی دارند و گرایش به سبک مدرن و سرگردان در بین آن‌ها کمتر از حد متوسط است؛ بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که خانواده‌ها در درونی کردن ارزش‌ها و هنجارهای خود در بین نسل نوجوان موفق هستند. کسانی که در سبک الگویی سرگردان قرار دارند، اکثرأ به وجود تضاد بین ارزش‌های خانواده خود و گروه دوستان اشاره کرده‌اند و این نتیجه مؤید نتایج تحقیق سازمان ملی جوانان (۱۳۸۷) است که اگر بین جامعه‌پذیری اولیه و ثانویه جوانان هماهنگی وجود نداشته باشد و ارزش‌های گروه همسالان با ارزش‌های خانواده و مدرسه در تعارض قرار گیرد، جوان در انتخاب الگوهای خود دچار سرگردانی می‌شود و در فرایند هویت‌یابی خود

موفق نمی‌شود.

- بر اساس نتایج این پژوهش، دانش‌آموزانی که به سبک سنتی تمایل دارند، سعی می‌کنند در رفتار خود از سایرین متمایز باشند، درحالی که دانش‌آموزان علاقه‌مند به سبک الگویی مدرن، بیشتر در نحوه گذران اوقات فراغت خود متفاوت عمل می‌کنند.
- از نکاتی که باید در امر الگوگزینی بدان توجه داشت، این است که هرچه الگوها مافوق تصور معرفی شود، اثربخشی کمتری خواهد داشت؛ بنابراین، آرمانی ساختن الگوهایی چون شهدا، پهلوانان، انسان‌های فداکار و... موجب می‌شود جوانان، خود را از آن‌ها بسیار متفاوت بدانند و دستیابی به چنین الگوهایی را غیر ممکن تصور کنند.

منابع

۱. ابازدی و چاوشیان حسن (۱۳۸۱)، "بدن به مثابه رسانه هویت" مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره چهارم، شماره ۴، ص ۷۵-۵۷.
 ۲. اشرفی، ابوالفضل (۱۳۷۷)، بررسی عوامل اجتماعی - فرهنگی مؤثر بر گرایش نوجوانان به الگوهای فرهنگ غربی (رب، هوی و مثال) در تهران.
 ۳. اصفهانیان، محمد (۱۳۸۶)، شاخصه هویت جوانان اسلامی.
 ۴. ربانی، رسول؛ شیری، حامد (۱۳۸۸)، اوقات فراغت و هویت اجتماعی، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، دوره دوم، شماره ۴.
 ۵. رسولی (۱۳۸۳)، هویت ملی ایرانیان، مجله شهر الکترونیک همدان.
 ۶. سبhanی جو، حیاتعلی (۱۳۸۵)، بررسی و مقایسه دیگری مهم (محبوب‌ترین و مقبول‌ترین الگوی رفتاری و عوامل مؤثر بر انتخاب دیگری مهم).
 ۷. سروستانی، صدیق؛ صلاح الدین، قادری (۱۳۸۸)، ابعاد سیاسی، فرهنگی و اجتماعی هویت دانشجویان بر مبنای مؤلفه‌های سنتی و مدرن، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره دوم، شماره ۸.
 ۸. عباسی‌مقدم، مصطفی (۱۳۷۱)، نقش اسوه‌ها در تبلیغات و تربیت، چاپ اول، ناشر مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی.
 ۹. قربانی، علیرضا؛ محمدی، آریا؛ کوچکی، علیرضا؛ عاشور، محمد (۱۳۸۵)، بررسی وضعیت سبک‌های هویت‌یابی و رابطه آن با سلامت عمومی و پایگاه اقتصادی-اجتماعی.
 ۱۰. گروه مشاوران جوان سازمان ملی جوانان (۱۳۸۷) الگوها و آرمان‌های جوانان.
 ۱۱. مارلت جی آلن؛ پری مارتآ (۱۳۷۱)، روان‌شناسی تقليید (روش‌های الگوگرینی)، ترجمه سیامک رضا مهجور و پروین غیاثی جهرمی، چاپ اول، انتشارات راهگشا.
 ۱۲. مکوند‌حسینی، شاهرخ (۱۳۸۶)، بررسی رابطه هویت‌یابی و سلامت روانی نوجوانان شاهد.
 ۱۳. میرآخور، مهدی (۱۳۸۸)، جوان و هویت.
- Bourdieu, Pierre. (1984). *Distinction: a Social Critique on the Judgment*

- of Tastes. London: Routledge.
- Cockerham, W.C, Rutten, A and Abel, T (1997), consumption contemporary health lifestyles: moving beyond Weber, the sociological quarterly, Vol 38, No.2.
 - Wenzel, R. (1982), health promotion and lifestyle: perspectives of the WHO regional office for Europe, health education program, paper presented to the 11th international conference on health education, Tasmania.

